

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi makrotaloudellisen avun myöntämisestä Moldovan tasavallalle

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio on 4.1.2022 antanut esityksen makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle. Sen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut 11.1.2022, jolloin komissio esitteli ehdotuksensa. Alustavassa keskustelussa ehdotusta kannatettiin yleisesti. Komission toiveena on, että neuvosto ja Euroopan parlamentti käsittelevät asiat nopeassa aikataulussa, jotta se voisi aloittaa Moldovan kanssa neuvottelut makroapua koskevasta yhteisymmärryspöytäkirjasta mahdollisimman pian. Puheenjohtajan tavoitteena on, että päätös saataisiin aikaan jo tammikuun 2022 lopussa.

Suomen kanta

Suomi voi tukea komission ehdotusta.

Pääasiallinen sisältö

Komissio ehdottaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 150 miljoonan euron suuruisen EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämistä Moldovan tasavallalle. Ehdotetusta avusta myönnettäisiin 120 miljoonaa euroa lainoina ja 30 miljoonaa euroa avustuksena. Avun tarkoituksena on vakauttaa Moldovan makrotaloutta. Komissio perustelee 30 miljoonan euron suuruista avustusta sillä, että Moldova on yksi Euroopan köyhimmistä maista.

Moldovan tasavallan talous on viime vuosina kärsinyt lukuisista vaikeuksista. Vuonna 2020 maata koetteli COVID 19 -pandemian ohella myös kuivuus. Pandemiatilannetta pahentaa alhainen rokotekattavuus. Joulukuun 2021 alussa alle 30 prosenttia maan asukkaista oli rokotettu COVID 19 -virusta vastaan. Maata on koetellut myös energiakriisi, jonka mukanaan tuomat voimakkaat hinnankorotukset ovat pahentaneet taloudellista tilannetta entisestään. Uusi kaasusopimus Gazprom-yhtiön kanssa saatiin solmittua lokakuun 2021 lopussa ja tilanne on sen myötä jossain määrin tasaantunut.

Tilannetta Moldovassa on pahentanut myös pitkäaikainen poliittinen epävakaus, jonka voidaan katsoa helpottaneen vasta heinäkuun 2021 parlamenttivaalien jälkeen. Uudistusmielinen hallinto näyttäisi onnistuneen maan keskeisten poliittisten voimien

yhdistämisessä uudistuslinjan taakse hallinnon ja oikeuslaitoksen kehittämiseksi ja korruption kitkemiseksi. Unionin makrotaloudellisen rahoitusavun edellytyksenä on se, että Moldova noudattaa tuloksellisia demokratian mekanismeja ja oikeusvaltioperiaatetta ja takaa ihmisoikeuksien kunnioittamisen. Komission arvion mukaan tämä edellytys täyttyy.

Vuonna 2020 bruttokansantulo supistui seitsemän prosenttia, pitkälti COVID 19 -pandemian vuoksi. Vuoden 2021 alkupuoliskolla talous palasi kasvu-uralle, mutta selkeästi kiihtynyt inflaatio ja kotitalouksien heikentynyt kulutus hidastivat talouden toipumista toisella vuosipuoliskolla. Kohonneen inflaation selityksenä ovat erityisesti elintarvikkeiden ja energian hintojen nousu. Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) arvion mukaan Moldovan talouskasvu ylittää vuonna 2021 seitsemään prosenttiin ja vuonna 2022 arviolta 4,5 prosenttiin.

Moldova anoi Euroopan unionilta makrotalousapua 19.11.2021 saavutettuaan sitä ennen IMF:n kanssa alustavan sovun kolmivuotisesta tukiohjelmasta, jonka suuruus on noin 564 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. IMF:n tukiohjelma on keskeinen edellytys EU:n makroavun myöntämiselle. IMF:n toimitelimet vahvistivat ohjelman joulukuun 2021 lopussa. EU:n makroapu täydentäisi IMF:n ohjelmaa ja auttaisi Moldovaa kattamaan osan ulkoisista rahoitustarpeistaan. Komission ja IMF:n arvion mukaan ehdotettu EU:n makrotukiapu riittäisi kattamaan 36 prosenttia Moldovan vuosien 2021–2025 residuaalisesta rahoitusvajasta, kun otetaan huomioon muiden kansainvälisten toimijoiden ja järjestöjen Moldovalle lupaama rahoitus.

Moldovan hallitus esitteli maan parlamentille marraskuussa vuodelle 2022 talousarvioesityksen, jossa budjettialijäämä olisi kuusi prosenttia BKT:stä. Lukema on suuri, sillä vuosina 2015–2019 alijäämä on ollut keskimäärin kaksi prosenttia BKT:stä. Julkisen velan oletetaan kasvavan keskipitkällä aikavälillä yli 40 prosenttiin BKT:stä, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 28 prosenttia. Myös vaihtotaseen alijäämä on kasvussa. IMF arvioi sen yltävän 11 prosenttiin BKT:stä (noin 1,5 miljardia Yhdysvaltain dollaria) kuluvan vuoden aikana.

EU on Moldovan suurin kauppakumppani. Arviolta 67 prosenttia Moldovan viennistä suuntautuu EU:hun ja 45 prosenttia sen tuonnista on peräisin unionin alueelta. Unioni on solminut Moldovan tasavallan kanssa assosiaatiosopimuksen ja vapaakauppasopimuksen vuonna 2014. Sopimukset tulivat voimaan 2016. EU on myöntänyt Moldovan tasavallalle makroapuna 100 miljoonaa euroa lainoina keväällä 2020 osana COVID 19 -pandemian vaikutuksien lieventämiseksi naapurustonsa maille myönnettyä laajaa makrotaloustukipakettia (Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös No 701/2020/EU). Lainatuki maksettiin Moldovalle vuosina 2021–2021. – EU on myöntänyt Moldovalle aiemmin vuosiksi 2017-2020 100 miljoonan euron suuruisen makrotaloudellisen tukiohjelman. Tämän ohjelman viimeistä, kolmatta maksuerää ei maksettu, koska Moldova ei kyennyt täyttämään sille asetettuja ehtoja ohjelman määräajan loppuun mennessä.

Ehdotuksen mukaan komissio sopii erikseen neuvoteltavassa yhteisymmärryspöytäkirjassa Moldovan viranomaisten kanssa unionin makrotaloudelliseen rahoitusapuun liitettävistä selkeästi määritellyistä talouspolitiikkaa ja rahoitusta koskevista ehdoista, joissa keskitytään rakenneuudistuksiin ja vakaaseen julkiseen talouteen. Ehdot vahvistetaan yhteisymmärryspöytäkirjassa, johon sisältyy myös aikataulu, jonka mukaan ehdot on täytettävä. Yhteisymmärryspöytäkirjassa esitettyjen talouspolitiikkaa ja rahoitusta koskevien ehtojen on myös oltava yhdenmukaisia IMF:n Moldovalle makrotalouden sopeutusohjelmissa ja

rakenneuudistusohjelmissa asettamien ehtojen kanssa. Avun myöntämisen edellytyksenä on myös se, että IMF:n Moldovalle myöntämä ohjelma etenee sovitusti ja sille asetetut ehdot täyttyvät.

Yhteisymmärryspöytäkirjassa painotettaisiin komission alustavan arvion mukaan muun muassa julkisten varojen hallintaan liittyviä uudistuksia, oikeusalan uudistusta, energia-alaa, sosiaaliturvan vahvistamista yritysten toimintaympäristöympäristön parantamisesta sekä vuoden 2014 pankkipetoksiin liittyvää varallisuuden takaisin Hankintaa. Komission mukaan sovittavien toimien toteutus tapahtuisi yhtäaikaaisesti Moldovaan suuntautuvien EU:n ulkosuhdepolitiikkaan kuuluvien, Naapuruus, kehitys ja kansainvälinen yhteistyö – välineestä (engl. Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI) rahoitettavien toimien kanssa.

Ehdotettu makrotaloudellisen rahoitusapu maksettaisiin kolmessa lainaerässä. Kunkin erän suuruus vahvistetaan Moldovan ja Euroopan komission kesken neuvoteltavassa yhteisymmärryspöytäkirjassa. Ehdotuksen 8 artiklan mukaan komissio laatii vuosittain Euroopan parlamentille ja neuvostolle rahoitustukiohjelman täytäntöönpanosta raportin, jossa arvioidaan muun muassa Moldovan taloudellisen tilanteen kehitystä sekä yhteisymmärrysasiakirjassa asetettujen ehtojen toteutumista. Ohjelmalla saavutettuja tuloksia ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan myös loppuraportissa, joka komission on laadittava ohjelman päättymisen jälkeen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 212 artikla, tavallinen lainsäätämismenettely.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa käsitellään todennäköisesti Euroopan parlamentin viikolla 3 järjestettävässä tammikuun täysistunnossa, josta se ohjataan valiokuntakäsittelyyn, todennäköisesti Euroopan parlamentin kansainvälisestä kaupasta vastaavaan valiokuntaan. Parlamentin mietinnön laatijaa ei tätä perusmuistiota kirjoitettaessa ole vielä nimetty.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö, ulkoministeriö

EU 1 -jaosto (Talouspolitiikan koordinointi ja kansainväliset rahoituskysymykset), kirjallinen menettely 12.1.2022)

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole kansallisia budjettivaikutuksia.

EU:n talousarviosta maksettaisiin komission ehdotuksen mukaan Moldovalle 30 miljoonan avustusosuus momentilta 14 20 03 01 ”Makrotalouslaki – avustukset”. Ehdotukseen sisältyvä 120 miljoonan lainaosuus edellyttää yhdeksän prosentin eli 10,8 miljoonan euron luottotappiovarauksen tekemistä eurooppalaisesta naapuruuden ja kumppanuuden välineestä EU:n ulkosuhdepolitiikan Naapuruus, kehitys ja kansainvälinen yhteistyö -välineestä (engl. Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, NDICI). Luottotappiovaraus katetaan EU:n talousarvion momentilta 14 02 01 70 ”NDICI – Luottotappiovaraukset yleisen takuurahaston vahvistamiseksi (engl. ”Provisioning of the Common Provisioning Fund”). Takuurahastolla varaudutaan riskeihin siitä, että makrotalousapua saava maa laiminlöisi takaisinmaksuvelvoitteensa EU:lle. Jos rahasto on otettava käyttöön, merkitsee tämä jäsenvaltioiden maksuosuuksien vastaavaa korotusta. Moldovan kohdalla riskiä vähentää merkittävästi se, että EU:n ohella sen tukemiseen osallistuvat myös muut keskeiset kansainväliset toimijat, kuten IMF, Maailmanpankki sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki. - Suomen suhteellinen maksuosuus EU-budjettiin on noin 1,65 prosenttia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle (SWD(2022) 1 final)

Komission työasiakirja ennakkoarviosta, joka koskee komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle (SWD(2022) 1 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Minna Aaltonen, VM/KVR, puh. 02955 30325, minna.aaltonen@gov.fi
Minna-Mari Mourujärvi, UM, puh. 02953 50615, minna-mari.mourujarvi@formin.fi

EUTORI-tunnus

EU/2022/0021

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
